

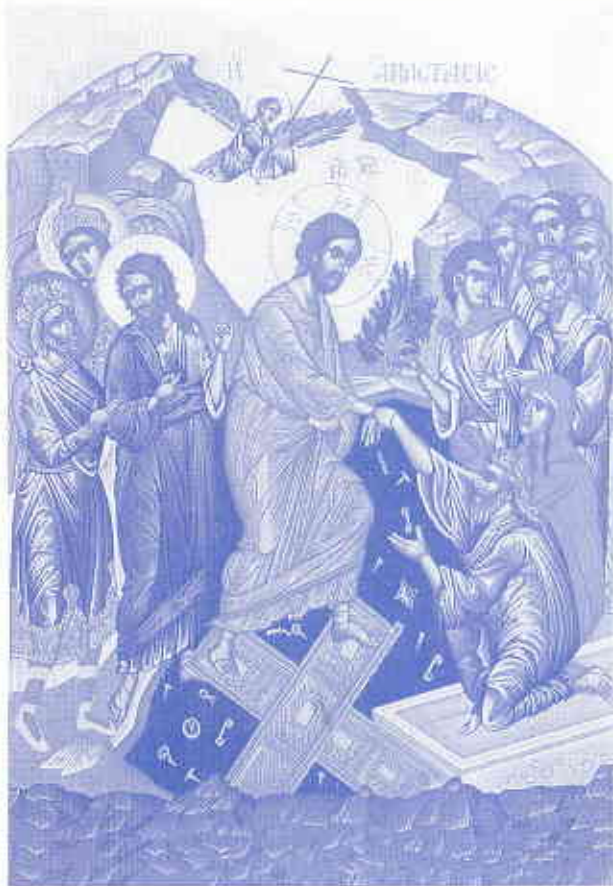
ΜΟΝΑΧΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Ἀφιέρωμα σέ ὄλους ἐκείνους
πού μέ ὑπομονή κι ἐλπίδα
σπκύνουσι τόν σταυρό τους

«ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΦΕΛΗ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οί έκδόσεις «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», ἐπιθυμώντας νά συνδράμουν στή βοήθεια τῶν πονεμένων ἀδελφῶν τους, τύπωσαν σέ τριάντα χιλιάδες ἀντίτυπα τό παρόν τεύχος πρός δωρεάν διανομή καί ψυχική ὠφέλεια πολλῶν ἀνθρώπων, πού πονοῦν μέ πολλούς καί διάφορους τρόπους. Ταπεινά φρονοῦμε πῶς οἱ παρακάτω λόγοι συνδράμουν στή διαφώτιση, τόν στηριγμό, τήν ἐνίσχυση καί τήν παραμυθία νοσοῦντων, ἀλγούντων, ταλαιπωρημένων καί ἀναξιοπαθούντων ψυχῶν.

Ὁ Μοναχός Μωσῆς Ἀγιορείτης, πού μονάζει ἐπί μία τριακονταπενταετία περίπου στό πανσέβαστο Περιβόλι τῆς Παναγίας, μεταφέρει καί μέ τή γραφή του αὐτή τήν ἐμπειρία τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τήν ἀγιοπατερική διδαχή ἐπί τοῦ θέματός μας, τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ ἴδιος πόνεσε πολύ. Ἔχει κάνει δώδεκα μεγάλες ἐγχειρήσεις, ἔχει λάβει συνολικά πενήντα ὥρες νάρκωση καί πλήθος ἰατρικῶν ἐξετάσεων καί φαρμάκων. Εἶναι λοιπόν βαθύς γνώστης τοῦ θέματος τοῦ πόνου. Στά βιβλία του «Ἡ εὐλογία τοῦ πόνου καί ὁ πόνος τῆς ἀγάπης», «Ἐπιστροφή ἀπό τήν Ἀμερική» καί «Ὁ ἅγιος Πόνος» περιγράφει τήν εὐλογία καί τήν ἀγιαστική χάρη τοῦ πόνου στή ζωή τοῦ πιστοῦ.

Τόν εὐχαριστοῦμε γι' αὐτή τήν ἀνιδιοτελεῆ του προσφορά. Ταπεινά εὐχόμεθα τό παρόν τεύχος ν' ἀποβεῖ ὠφέλιμο ὑπέρ τῶν σέ διάφορους πόνους ἀναγνωστῶν καί νά εὔχονται ὑπέρ τοῦ συγγραφέως καί τῶν ἐκδοτῶν.

Θαυματοργός εικόν
Η ΦΟΒΕΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουτλουμουσίου.

Γιατί νά πονῶ Θεέ μου;

Εἶναι ἀλήθεια πὼς σήμερα ὑπάρχει ἄφθονος σωματικός καί ψυχικός πόνος. Ἄλλοτε εὐθύνεται γι' αὐτόν ὁ ἄνθρωπος καί ἄλλοτε ὄχι. Σημασία ἔχει τήν ὥρα τοῦ πόνου κάποιος νά τόν συνδράμει. Νά μή τόν ἀφήσει ν' ἀπογοητευθεῖ, νά πιγεῖ στή μοναξιά, νά πονέσει ἀκόμη πῶς πολύ.

Μέ αὐτή τήν προοπτική γράφθηκε καί τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ, ἀπό ἓνα ἄνθρωπο πού πόνεσε πολύ. Γνωρίζω πὼς ὁ πόνος σ' ἔφερε στό κρεβάτι τοῦ πόνου ἢ σ' ἔκλεισε στό σπίτι σου. Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ πόνου στή ζωή σου δέν εἶναι ἀσφαλῶς κάτι δίχως σημασία καί σκοπό. Δέν εἶναι καθόλου ἓνα τυχαῖο γεγονός. Δέν πιστεύουμε στήν τύχη. Τό Εὐαγγέλιο λέει πὼς κάτω ἀπό τή ματιά τοῦ Θεοῦ εἶναι καί τό πέσιμο τοῦ κάθε φύλλου ἀπό τό δένδρο. Πόσο μᾶλλον ἀπό τά προβλήματα τῶν παιδιῶν Του. Ὁ Θεός δέν παύει ποτέ νά ἐνδιαφέρεται γιά τή μετάνοια καί τή σωτηρία μας καί προσφέρει μύριες εὐκαιρίες καί ἀνοίγει διάφορους δρόμους.

Ἄν τήν ὑγεία μας, ἀγαπητοί μου, τή σπαταλήσαμε σέ ἀνώφελα ἔργα, καλούμεθα τώρα, νά μελετήσουμε τό παρελθόν, νά δοῦμε βαθύτερα τόν ὄχι καί τόσο γνωστό ἑαυτό μας. Εἶναι μία μεγάλη ἀκόμη εὐκαιρία πού μᾶς δίνει ὁ Πανάγαθος Θεός, γιά νά σκύψουμε μέ-

σα μας, νά μετανοήσουμε εϊλικρινά, νά προσευχηθοῦμε θερμά, νά γνωρίσουμε τήν ἀκένωτη χάρη τῶν ἱερῶν μυστηρίων τῆς ἁγίας μητέρας μας Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀσθένεια δέν προέρχεται, ἀδελφοί μου, ἀπό τήν τιμωρία ἐνός ἐκδικητῆ Θεοῦ. Ἡ ἀντίληψη αὐτή εἶναι ἀνορθόδοξη, πέρα γιά πέρα λαθεμένη. Ὁ Θεός μας μόνο ἀγαπᾷ καί δέν τιμωρεῖ τά πλάσματά Του. Ὁ Θεός εἶναι μακρόθυμος, πολυέλεος, πολυεύσπλαχνος, πανάγαθος καί ἀληθινός. Τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀγάπη, λέει ὁ ἀγαπημένος του μαθητής Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. Παραχωρεῖ, ἐπιτρέπει παιδαγωγικά πρὸς βοήθεια τήν ἀσθένεια, γιά νά μᾶς φρονηματίσει, νά μᾶς διορθώσει, νά μᾶς προσγειώσει καί ταπεινώσει. Ὁ πόνος ἔτσι μπορεῖ νά γίνει ἀφορμή, γιά μία πιο οὐσιαστική καί βαθειά γνωριμία μας μέ τόν Θεό, καί ὄχι νά τά βάλουμε μαζί του. Ὁ πόνος μπορεῖ νά μᾶς συνδράμει νά γίνουμε πιο ἀνεκτικοί καί συμπονετικοί μέ τούς ἀδελφούς μας καί νά γνωρίσουμε τόν ἄγνωστο ἐαυτό μας. Εἶπαν ὀρθά πὸς ὅποιος ἔχει ὑποφέρει πολύ μοιάζει μ' ἐκεῖνον πού γνωρίζει πολλές γλῶσσες κι ἔτσι μπορεῖ νά καταλάβει πολλούς καί νά τόν καταλάβουν πολλοί.

Ἄν ἐκμεταλλευθοῦμε τήν πράγματι σημαντική εὐκαιρία, μπορεῖ ὁ σωματικὸς πόνος νά γίνει θεραπευτῆς τῆς ἀθάνατης ψυχῆς μας. Ὁ πόνος τότε θά γίνει εὐλογία. Δέν ζητᾶμε βεβαίως ἐμεῖς οἱ πιστοὶ τόν πόνονοσηρά στή ζωή μας. Ἡ Ἐκκλησία μας πάντοτε εὐχεται ὑπὲρ ὑγείας καί διαφωτίσεως τῶν τέκνων της. Ἐάν ἔλθει ὅμως ὁ πόνος νά τόν ὑπομείνουμε καρτερικά κι ἐλπιδοφόρα καί θά ἔχουμε, ἀλήθεια, μεγάλο κέρδος. Μέ τόν τρόπο αὐτό ὁ σκοπὸς τῆς δοκιμασίας μας θά ἔχει ἐπιτευχθεῖ, ἀφοῦ θά ἔχει μαλακώσει ἡ καρδιά μας

καί θά ἔχουμε βοηθηθεῖ στό νά γνωρίσουμε τόν πραγματικό ἐαυτό μας καί τόν Θεό μας.

Εἶναι ἐπίσης ἀλήθεια, ἀγαπητοί μου, πὸς οἱ πονεμένοι λειαίνονται, καί αὐτοὶ τελικά ἔχουν κάτι σημαντικό νά ποῦν, ὡς ἐμπειρικό καί βιωματικό. Πίσω ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινο πόνον κρύβεται τό χέρι τοῦ Θεοῦ πού εὐλογεῖ. Μακάριοι οἱ πονεμένοι ὡς πλούσια εὐλογημένοι.

Εἶναι ἀκόμη ἀλήθεια πὸς στά χεῖλη τοῦ κάθε πονεμένου συχνά ἀνεβαίνει ἐκεῖνο τό γνωστό καί βαθύ «γιατί σ' ἐμένα Θεέ μου»; Στό ἀνθρώπινο αὐτό «γιατί» δέν νομίζουμε ὅτι ὑπάρχει μία εὐκολη καί γρήγορη ἀπάντηση. Ἡ ἀπάντηση θάλθει πιο ἀργά ἀπὸ τόν ἴδιο τόν Ἐσταυρωμένο Θεάνθρωπο. Ὁ ἄνθρωπος ἀξιώνεται νά συμμετέχει στόν σταυρό τοῦ Κυρίου. Μή νομίζετε ὅτι εἶναι κάτι μικρό αὐτό.

Μέσα ἀπὸ τόν πόνον οἱ προσευχῆς εἶναι σίγουρα πιο κατανοητικές, πιο θερμές, πιο εὐπρόσδεκτες. Δίνουν κατ' ἀρχάς τῆ γαλήνη τῆς ὑπομονῆς στή δοκιμασία, λιγοστεύουν τήν ἀπαιτητικότητα, ταπεινώνουν ἀληθινά, χαρίζουν τῆ χαρά τῆς ἐλπίδος καί τήν ὑγεία τῆς ψυχῆς. Μέσα μας θά βροῦμε τόν Θεό. Ὅσο πιο γρήγορα τόν συναντήσουμε τόσο πιο γρήγορα θ' ἀπελευθερωθοῦμε καί θά χαροῦμε ἀληθινά.

Εἶπαν ὠραῖα πὸς πρὶν μᾶς στείλει ὁ Θεός τόν σταυρό πού σηκώνουμε, τόν ζύγισε, τόν εἶδε καλά, τόν ἐξέτασε προσεκτικά μέ τήν πανσοφία, τήν ἀγάπη καί τῆ δικαιοσύνη Του. Τό ἀγαθὸ βλέμμα Του τόν παρακολούθησε καί ἡ μεγάλη Του καρδιά τόν θέρμανε, ἀφοῦ τόν ξαναζύγισε μέ τήν ἀπειρη στοργή Του. Νομίζεις πὸς εἶναι πιο βαρὺς ἀπ' ὅτι μπορεῖς νά σηκώσεις, ἐνῶ ἔχεις ἄγνωστες καί ἀνακάλυπτες δυνάμεις μέσα σου. Μή χάνεις τό θάρρος σου, μή τά βάζεις μέ

τόν Θεό, γνωρίζει πολύ καλά τί κάνει. Τόν εὐλόγησε πρὶν τόν θέσει τόν σταυρό στους ὄμους σου. Σίγουρα μπορείς νά τόν σηκώσεις. Μή λησμονᾷς πώς πάντα πρὶν τό Κενό Μνημεῖο εἶναι ὁ Γολγοθᾶς. Ἡ Ἀνάστασις ἔπεται τῆς Σταύρωσης.

Εἶναι γεγονός πώς ἡ ζωὴ μας εἶναι ζυμωμένη μέ δάκρυα πού προέρχονται ἀπό τόν πόνο τῆς ἀσθένειας, τῶν θλίψεων, τῶν βασάνων, τῆς ἐγκατάλειψης καί τῆς μοναξιᾶς. Ἔχουν γίνει ἀχώριστοι σύντροφοι. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἁγία Γραφή, μᾶς πληροφορεῖ πειστικά πώς ἡ ἀσθένεια, ὁ πόνος, ἡ θλίψη, ὁ θάνατος δέν ὑπῆρχαν ἀπό τήν ἀρχή τῆς δημιουργίας. Πρόκειται γιά μεταπτωτικά φαινόμενα. Ἡ φθαρτότητα, ἡ ἀσθένεια, ὁ πόνος εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς παρακοῆς τῶν πρωτοπλάστων στόν Δημιουργό τους καί ἡ ὑπακοή τους στόν δαίμονα. Ὁ ἀποχωρισμός τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό ἔχει οἰκτρές συνέπειες. Ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ πιστοῦ ἀπό τά δαιμονικά δεσμά μπορεί νά τόν κάνει νά βρεῖ τό πνευματικό περιεχόμενο τῆς δοκιμασίας του καί τότε ἡ δοκιμασία νά γίνει σημαντική εὐκαιρία, ὅπως εἶπαμε, βαθύτερης γνώσης τοῦ Θεοῦ καί συναντήσεώς του μέ Αὐτόν.

Οἱ ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι νοσηλευτές καί ἡ Ἐκκλησία μας θεραπευτήριον. Οἱ ἱερεῖς πλησιάζουν τούς ἀσθενεῖς γιά νά τούς ἀπελευθερώσουν, νά τούς ἐπαναπροσανατολίσουν, νά τούς ἀνορθώσουν διά τῆς μετανοίας. Συμμετέχουν ὅσο μποροῦν στόν πόνο γιά νά τούς τόν ἀπαλύνουν καί νά κάνουν πιά ἐλαφρῦ τόν σταυρό τους. Εἶναι μεγάλη ἡ παράκληση τῶν πασχόντων ὅταν κατανοήσουν τό νόημα τοῦ σταυροῦ τους. Ἡ προσωπική ἄρση τοῦ σταυροῦ νοηματοζόμενη συντελεῖ στήν ἀνόρθωση. Βλέποντας ὁ ταλαιπωρούμενος καί δοκιμαζόμενος ἄνθρωπος τή δοκι-

μασία του ὡς θεία ἐπίσκεψη καί θεία παιδαγωγία μεταβάλλει τή στάση του, ἀντιμετωπίζει τό πρόβλημα πολύ διαφορετικά, ἂν δέν γεμίζει χαρά γεμίζει πάντως ἐλπίδα. Ἡ θεία Χάρη μπορεί νά ὀδηγήσει σέ αὐτή τήν ὀριμότητα τόν σκληρά δοκιμαζόμενο. Ἐμεῖς θά ποῦμε τόν καλό λόγο, ἀλλά ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ θά ὀλοκληρώσει τό ἔργο αὐτό.

Τό εὐχολόγιο στά χέρια τοῦ ἱερέως εἶναι πολύ παρηγορητικό στίς δύσκολες αὐτές ὥρες. Ἡ σύννοψη ἢ τό προσευχητάρι, μέ τήν Παράκληση τῆς Παναγίας καί τούς ὑπέροχους Χαιρετισμούς, στά χέρια τοῦ ἀσθενοῦς εἶναι φτερά εἰρήνης. Ἡ Παναγία, ἡ μάνα ὄλων τῶν πονεμένων, πού πόνεσε τόσο πολύ καί συμπονᾷ ὄλους τούς πονεμένους, δίνει μιά γλυκεῖα παραμυθία καί μεγάλη ἐνίσχυση σέ ὄλους. Μή φοβόμαστε τό ἱερατικό πετραχήλι, τόν τίμιον σταυρό, τό ἅγιον ἔλαιον, τά τίμια καί χαριτόβρυτα λείψανα, τόν ἅγιασμό, τό ἀντίδορον, τή θεία Κοινωνία.

Ἐπανερχόμενοι στό δύσκολο ἐρώτημα γιατί ὁ Θεός νά ἐπιτρέπει νά ταλαιπωρεῖται τό πλάσμα του, νά βασανίζεται καί ν' ἀγωνιᾷ μέσα στόν πολύ πόνο, ταπεινά θά ποῦμε πάλι: Ὁ πόνος μᾶς ἀφυπνίζει νά ἐνδιαφερθοῦμε καλύτερα γιά τή μετάνοια, τήν ταπείνωση, τήν ἀναθέρμανση τῆς πίστεως μας καί τή συμπόνια τοῦ πλησίον μας. Ὁ πόνος, σωματικός ἢ ψυχικός, μᾶς ἐπισκέπτεται γιά κάποιο ἰδιαίτερα σοβαρό λόγο. Γιά νά ξαναδοῦμε τήν πορεία, τούς στόχους καί τόν σκοπό τῆς ἐφήμερης ζωῆς μας. Εἶπαμε πώς μερικές φορές ἕνας ψυχικός πόνος εἶναι δριμύτερος τοῦ σωματικοῦ καί ἴσως καί πιά δυσκολοθεράπευτος. Ὁ μέγας ψυχίατρος Γιούνγκ πάντως λέει πώς τό πρόβλημα τοῦ ψυχικῶς πάσχοντος, κατά ἀσυγκρίτως ἀνώτερο λόγο ἀνήκει στόν πνευματικό παρά στόν ἰατρό!

Ἄνθρωποι δίχως Θεό καί ἠθικές ἀρχές στόν πόνο τῆς ἀσθένειας διαλύονται καί καταντοῦν ἀξιολύπητοι. Ὁ Θεός δέν τούς ἀποστρέφεται, ἀλλά τούς ἐπισκέπτεται διαφορότροπα, μέ διάφορα φάρμακα γιά νά τούς θεραπεύσει κι ὄχι νά τούς πληγώσει καί πικράνει. Ὁ θεῖος καί ἱερός Χρυσόστομος θαυμάσια συμβουλεύει νά μή γογγύζουμε εὐκολα μέ τά δυσάρεστα πού μᾶς βρίσκουν καί μάλιστα νά μή βλασφημοῦμε. Μήπως ἔτσι, λέει, θά γίνει πιά ἐλαφρὺς ὁ πόνος μας; Οὔτε χρειάζεται νά πολυξετάζουμε τούς λόγους καί τίς αἰτίες καί τίς ἀφορμές καί νά ζητᾶμε πολλές ἐξηγήσεις γιά ὅλα αὐτά πού μᾶς ἐπιτρέπει ἡ πανσοφία τοῦ Θεοῦ. Νά μή λησμονᾶμε ποτέ πῶς ἡ παρούσα ζωὴ εἶναι στάδιο ἄθλων καί ἀγώνων καί ἡ ἄλλη ζωὴ εἶναι ἐπάθλων καί αἰώνιας ἀνάπαυσης. Στίς δυσκολίες, τίς συμφορές καί τούς πόνους νά ἐπικαλούμεθα τῆ σωστικῆ βοήθεια τοῦ Θεοῦ μέ κάθε ἐμπιστοσύνη.

Πάντοτε παραμένει ἐπίκαιρο τό θέμα τῆς ἀσθένειας. Πολλοί οἱ ἀσθενεῖς στά σπίτια, στά νοσοκομεῖα, στοὺς δρόμους. Εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ἀσθενεῖς ἢ δικοί μας ἄνθρωποι. Σήμερα ἐμεῖς, αὔριο ἄλλοι καί τό ἀντίθετο. Ὁ πόνος κτυπᾷ ὅλες τίς πόρτες, ὅλες τίς ὄρες ἀδιάκριτα, πλουσίων, φτωχῶν, νέων, ἡλικιωμένων, μορφωμένων, ἀμόρφωτων, ὄλων. Γιατί ν' ἀρρωσταίνουμε καί γιατί νά πονᾶμε; Τό ἴδιο ἐρώτημα ἐπανερχεται μέ δριμύτητα. Δέν εἶναι μόνο ἀπό τίς ἀμαρτίες οἱ διάφορες ἀρρώστειες. Ἀρρώστειες πολλές καί μεγάλες εἶχαν καί οἱ ἅγιοι. Οἱ ἀρρώστειες μᾶς κάνουν νά θυμηθοῦμε τόν λησμονημένο Θεό, νά τόν ἐπικαλεσθοῦμε, νά συνδεθοῦμε μαζί του. Ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ συντείνει στήν εὐλικρινῆ μετάνοια. Οἱ ἀρρώστειες εἶναι, ἀλήθεια, γιά νά μᾶς φέρουν πιά κοντά στόν Θεό καί ὄχι νά μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπό Αὐτόν. Τήν πίστη

μας στόν Θεό ἀποδεικνύουμε μέ τήν ὑπομονή στίς δοκιμασίες καί μάλιστα στόν πόνο τῶν ἀσθενειῶν.

Ἄν ὁ πόνος σ' ἔκανε συμπονετικό κέρδισες. Ἄν ἡ ἀσθένεια σ' ἔφερε νά θυμᾶσαι πιά πολύ τόν οὐρανό εἶσαι εὐλογημένος καί μακάριος. Ἄν ὁ πόνος σου καθάρισε τά μάτια, γιά νά βλέπεις πιά βαθειά τά γεγονότα καί τά πράγματα, τότε εἶσαι πλούσια κερδισμένος. Ἄν ὁ ἅγιος πόνος σ' ἔκανε, ἀδελφέ μου, πιά καρτερικό, πιά γενναῖο, πιά διαλλακτικό καί ἀνεκτικό νά εὐχαριστεῖς ἐκ βαθέων τόν Θεό πού ἀρρώστησες. Γιατί ἀρρώστησες καί κέρδισες τελικά ἔτσι. Δίχως πόνο ἔχεις πολλές κατακτήσεις, ἀλλά ὄχι ἀληθινές γνώσεις. Ὁ πόνος σμιλεύει καί τελειοποιεῖ τόν ἄνθρωπο. Δίχως τόν πόνο ὁ ἄνθρωπος θά ἦταν σκληρός καί ἀκατέργαστος. Ὁ πόνος γεννᾷ τά δάκρυα καί τά δάκρυα τήν κάθαρση. Τά δάκρυα ποτίζουν τά εὐώδη ἄνθη τῆς κατάνυξης, τῆς συντριβῆς, τῆς εὐλάβειας, τῆς εὐσέβειας, τῆς εὐλογίας.

Δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος δίχως πόνο. Πῆγε κάποτε ἕνας νά πεῖ τόν πόνο του σέ κάποιον καί δέν πρόλαβε καί τοῦ εἶπε πρῶτα ὁ ἄλλος τόν πόνο του κι ἦταν τόσο πιά μεγάλος πού δέν τόλμησε νά πεῖ τόν δικό του. Δίχως τόν πόνο θά εἴμασταν πιά πονεμένοι, πιά σκληροί, πιά ἀνάλητοι, πιά ἀδιάφοροι καί πιά ἄγριοι. Κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος στόν κόσμο αὐτό πού νά μή δοκιμάζει στή ζωὴ του πόνο. Ἄν δέν πονέσει σήμερα, θά πονέσει αὔριο κι ἂν ὄχι αὔριο σίγουρα μεθαῦριο. Κύρια πηγὴ τοῦ πόνου ἡ ἀμαρτία.

Ὁ πόνος εἶπαν εἶναι ὁ φρουρός τῆς υγείας. Σάν ἔνα καμπανάκι μᾶς ἀφυπνίζει. Ἄν δέν πονούσαμε δέν θά πηγαίναμε ποτέ στόν ἰατρό. Ὁ πόνος εἶναι σάν ἕνα σῆμα κινδύνου, πού ἐκπέμπεται γιά νά μᾶς γλυτώσει

ἀπό τὰ χειρότερα. Αὐτὰ ἰσχύουν καί γιά τό σῶμα καί γιά τήν ψυχή. Ἔτσι ὁ πόνος κατανατᾷ σ' εὐλογία καί γιά τό σῶμα καί γιά τήν ψυχή. Ὁ πόνος ἀκόμη καθίσταται σάν ἓνα προληπτικό ἐμβόλιο γιά νά μή ὑπερηφανευόμεθα. Ὁ πόνος μπορεῖ νά γίνει μία ὁδός ἐπιστροφῆς στόν Θεό. Ὁ πόνος γεννᾷ τήν ὠραία καί θεάρεστη συμπόνια. Ὁ πόνος δοκιμάζει τήν ἀγάπη μας στόν Θεό. Ὁ πόνος μᾶς ζυγίζει, μᾶς σμιλεύει, μᾶς καλλιεργεῖ, μᾶς ὠριμάζει, μᾶς ὠραιοποιεῖ.

Τό ἀληθινό νόημα τοῦ πόνου στή ζωή μας

Ἡ παρουσία τοῦ πόνου στή ζωή μας δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι γιά ὅλους ἓνα γεγονός ἀδιαμφισβήτητο. Τό ἀρχαῖο ἐρώτημα, δικαιολογημένο καί σαφές, εἶναι πάντοτε καί σήμερα τό αὐτό. Γιατί νά πονᾶμε; Ἐχει κάποιον νόημα ὁ πόνος στή ζωή τοῦ καθενός μας; Ἡ ἀπάντηση μή νομίζετε πῶς εἶναι τόσο εὐκολή. Μόνο ὁ Θεός μπορεῖ νά βοηθήσει σέ αὐτή τήν ἀρκετά χρησιμη καί ὠφέλιμη κατανόηση.

Ἐπάρχει ἄφθονος, ποικίλος, σωματικός πόνος προερχόμενος συνήθως ἀπό πρόσκαιρες ἤ ἀνίατες ἀσθένειες, πού ταλαιπωροῦν πολύ τόν ἄνθρωπο. Ἐπάρχει ἐπίσης πλούσιος ψυχικός πόνος, πού μπορεῖ νά ναι καί πιά δυνατός τοῦ σωματικοῦ. Πόνος πού προέρχεται ἀπό ξαφνική ὀρφάνια, χηρεία, ξενιτεμό, προσφυγιά, πένθος, ἀποτυχία, ἀδυναμία, μειονεξία, στέρηση, ἔλλειψη, ἀνικανότητα, ἀνεπάρκεια, ἀπόρριψη, ἀπώλεια, φτώχεια, κακουχία, δυστυχία, εἰρωνεία, ἐμπαιγμό, προδοσία, ἐξαπάτηση, ψέμα, ἐπιορκία, βουλιμία, κατάχρηση, καταδίκη, φυλάκιση, ἀπομόνωση, μοναξιά....

Ἐπάρχει ὁ πόνος τοῦ προδοτή καί τοῦ προδομένου, τοῦ ἐκμεταλλευτῆ καί τοῦ ἐκμεταλλεόμενου, τοῦ ἐξαπατοῦντα καί τοῦ ἐξαπατώμενου. Πόνος τῆς νοσταλγίας, τοῦ ἔρωτος, τοῦ πάθους, τοῦ κενοῦ, τοῦ ἀνικανοποίητου καί ἀνολοκλήρωτου τοῦ ἀνθρώπου. Πόνος τῆς χαμένης ὀλότητος, τῶν ἐνοχῶν, τοῦ ὀρθολογισμοῦ, τῆς ἐξουσιαστικότητος, τῶν ψευδαισθήσεων, τῶν διαψεύσεων, τῶν φαντασιώσεων, τῶν διαπροσωπικῶν συγκρούσεων, διά κακιῶν, ζηλοτυπιῶν, ὕβρεων, φθόνων, κατηγοριῶν, συκοφαντιῶν κι ἐχθροτήτων. Δυνατός ὁ πόνος τοῦ φόβου, ἐπικείμενων καταστροφῶν, ἀγωνιῶν, ὑποκρισιῶν, ἀπογνώσεων, ἀπελπισιῶν, ἀπαισιοδοξιῶν, μελαγχολιῶν, καταθλίψεων καί θανάτων. Πόνος μεγάλος ἢ ἀντιφατικότητα, ἢ ἀμφιθυμία, ἢ ἀμφιβολία, ἢ ἀναποφασιστικότητα, ἢ ἀναβλητικότητα. Ἐπίσης ἡ δικαιολόγηση τῆς μετριότητος, τῆς ρηχότητος, τῆς καθημερινότητος, τῆς αὐτάρκειας, τῆς ὑποκρισίας. Ἀκόμη τό ξεγέλασμα τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἢ ψυχολογική κατάρρευση, ἢ συνεχῆς ἀνταγωνιστικότητα, ἢ βάνουση ἐξουσιαστικότητα, ἢ παράφορη κτητικότητα, ἢ ἄκρατη πλεονεξία, ὁ εὐδαιμονισμός, ἢ κραιπάλη, ἢ ἀσωτεία, ἢ ἐμπάθεια, ἢ κακότητα...

Πάθος σημαίνει πάθημα, πτώση, ὑποδούλωση, ὀδύνη, ἄλγος. Ὁ πιά πονεμένος καί δυστυχισμένος εἶναι ὁ ἐμπαθῆς ἄνθρωπος. Νοσεῖ, ἀφοῦ ἀγαπᾷ τά πάθη, τά λατρεύει, τά προσκυνᾷ, δέν τ' ἀφήνει παρότι τόν ταλαιπωροῦν. Πρόκειται γιά ἓνα φοβερό καί παθογόνο διχασμό. Ἐνῶ τοῦ δίνονται εὐκαιρίες ν' ἀπεγκλωβισθεῖ τίς ἀπορρίπτει. Οἱ ἐμπαθεῖς ἐπιλογές ὅμως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κοστίζουν. Οἱ ἄνθρωποι μαθαίνουν νά ζοῦν μία μέτρια, χλιαρή καί χαλαρή, μονότονη, ἀνιαρή, ἀνολοκλήρωτη, μίзерη, κακόμοιρη, ρηχή, ἄχαρη ζωή. Ἡ βίωση τῆς ἀρνησης καί τῆς ἀποτίναξης αὐτοῦ

τοῦ τρόπου ζωῆς ἀποτελεῖ ὀδυνηρή ἐμπειρία. Ἀφαιρεῖται ἀπό τόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο ἡ δυνατότητα βιώσεως μιᾶς αὐθεντικῆς, καθαρῆς, ἀνυπόκριτης, τίμιας καί εἰλικρινοῦς ζωῆς. Εἶναι λυπηρό νά πλανᾶται καί νά αἰχμαλωτίζεται ὁ ἄνθρωπος σέ αὐτή τήν ἀνόητη ζωή. Νά σκηνοθετεῖ μία ἀμεταμόρφωτη ζωή μέσα στήν ἐμπάθεια. Σίγουρα κύριος ὑποκινητής εἶναι ὁ δαίμονας, ἀφοῦ κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ ὅλα τά πάθη εἶναι δαιμονοκίνητα. Ὁ ἄνθρωπος βέβαια ἐπιλέγει ὁ ἴδιος τόν τρόπο αὐτό ζωῆς. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τήν δυνατότητα ν' ἀντισταθεῖ, ν' ἀντικρούσει τά πάθη, ν' ἀπελευθερωθεῖ. Μά δυστυχῶς συχνά δέν τό κάνει.

Ὁ πόνος φαίνεται νά ἔχει μία κυρίαρχη θέση στή ζωή. Ἐφθασαν οἱ φιλόσοφοι νά ποῦν πονῶ ἄρα ὑπάρχω. Ὁ Κίκεργκωρ λέει: «Δέν εἶμαι αὐτός πού σκέφτεται πῶς δέν πρέπει νά πονοῦμε ποτέ. Περιφρονῶ αὐτήν τήν ποταπή σκέψη κι ἂν μπορῶ νά ἐπιλέξω προτιμῶ νά ὑπομείνω μέχρι τέλους τόν πόνο. Εἶναι καλό νά ὑποφέρουμε καί μέσα στά δάκρυα ὑπάρχει δύναμη, ἀλλά δέν εἶναι νά ὑποφέρουμε δίχως ἐλπίδα». Κρύβεται ἓνα βαθύ νόημα, ἀδελφοί μου, στήν παρουσία τοῦ πόνου στή ζωή μας. Γιά νά τό δοῦμε μαζί.

Ὁ πόνος ἀρχίζει στόν κῆπο τῆς Ἐδέμ. Ἡ παράλογη ὑπακοή στόν δαίμονα καί ἡ ὑπερήφανη ἀνυπακοή στόν Θεό εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ πόνου στή ζωή τῶν ἀνθρώπων. Ἡ τραγωδία εἰσέρχεται στόν κόσμο. Συγκρούεται ὁ ἄνθρωπος μέ τόν Θεό. Διακόπτεται ὁ ἄνετος διάλογος Ἀδάμ καί Θεοῦ. Χάνεται ὁ παράδεισος. Ἀρχίζει ὁ κόπος, ἡ λύπη, ὁ στεναγμός. Τή γυμνότητά του αἰσθάνθηκε ὁ Ἀδάμ μετά τήν ἁμαρτία τῆς παρακοῆς καί τή γεύση τοῦ κακοῦ. Ἡ αἴσθησις τῆς γυμνότητός του σημαίνει ἀντίληψη τῆς τρεπτότητος καί τρωτότη-

τος, ἔλλειψη προστασίας, κατανόηση τοῦ πόνου τῆς ἀποδεσμεύσεώς του ἀπό τόν Θεό. Μποροῦσαν νά θεραπευθοῦν οἱ πρωτόπλαστοι διά τῆς μετανοίας. Δέν τό ἔπραξαν ὁμοῦς. Γιατί; Θέλησαν νά δικαιολογηθοῦν, ν' ἀκολουθήσουν δικό τους δρόμο, πῶς σύντομο, πῶς εὐκόλο, δίχως Θεό. Παγιδεύτηκαν οἰκτρά στόν δραματικό πόνο τῆς μοναξιᾶς, τῆς θεώσεως δίχως Θεό, τῆς παράλογης αὐτοθεώσεως. Ἡ θεοδώρητη ἐπιθυμία θεώσεως τῶν πρωτοπλάστων ἐκμεταλλεύθηκε ἀπό τόν πανοῦργο δαίμονα, πού θέλησε νά τοῦς προσφέρει μία δική του ταχύρρυθμη ἰσοθεΐα κι ἔτσι τοῦς ἀπάτησε καί τοῦς θανάτωσε.

Ἡ νοσταλγία τοῦ ἀπωλεσθέντος παραδείσου δημιουργεῖ δάκρυα πικρά, πόνο δυνατό, πόνο πού μπορεῖ ὁμοῦς νά θεραπεύσει τόν ἁμαρτωλό. Καί τότε νά ἔχουμε τό παράδοξο, ἀντιφατικό καί ὀξύμωρο: Ὑγεία στήν ἀσθένεια! Μέ τήν κατάφαση τοῦ πόνου, ὄχι μαζοχιστικά, ὄχι παθητικά, ὄχι μοιρολατρικά, ἀλλά μέ βεβαία πίστη, μ' ἐπίγνωση, μέ ὑπομονή, ὡς θεϊκή δοκιμασία καί παιδαγωγία, καί ὄχι ὡς τιμωρία, πού ἐπεξεργάζεται λύτρωση καί σωτηρία. Γεννιέται ἔτσι ἓνας ἄλλος πόνος. Ἀγαπᾶς καί πονᾶς, ταπεινώνεσαι καί πονᾶς, ὑποχωρεῖς καί πονᾶς. Πονᾶς ὁμοῦς διαφορετικά, γλυκά, κερδοφόρα. Τό ν' ἀγαπᾶς ἀληθινά σημαίνει νά θυσιάζεσαι. Ἀποτελεῖ μία ἰδιαίτερα φιλόπονη ἐργασία, ὅπως καί νά ταπεινώνεσαι. Ἀγαπώντας ἐνδυναμώνεσαι καί χαίρεσαι. Ἐχεις μία βαθειά ἱκανοποίηση. Μιλώντας γιά «χαρμολύπη» καί «χαροποιόν πένθος», κατά τίς ὥραϊες ἐκφράσεις τῶν νηπτικῶν κειμένων τῆς Ἐκκλησίας μας, δέν παραδοξολογοῦμε. Ὁ πόνος καί ἡ συνειδητή κατάφαση σέ αὐτόν προσφέρει πολύτιμη γνώση, μεγάλη ἐμπειρία. Ἡ ἐγνωσμένη παραδοχή τῆς παθολογίας μας θά μᾶς δώσει τήν ὑπέρο-

χη και ἀπαραίτητη γιά τήν πνευματική ἀνάβαση αὐτογνωσία. Ἡ γνήσια πνευματική ζωή εἶναι μία ἠθελμένη ἀπόσπαση ἀπό τόν ψεύτικο ἐφησυχασμό τῆς καλοπέραςης καί ἡ εἴσοδος σέ μία καλή ἀγωνία καί ἤρεμη ἀνησυχία, ὅπως ἔλεγε ὁ μακαριστός Γέροντας Παῖσιος Ἀγιορείτης, ἀπό τήν ἐπανάπαυση καί τή νωχέλεια σέ μία ζωή ὄλο ὠραῖες ἀλλαγές. Μία πορεία πρὸς συνάντηση τοῦ πλησίον, πού κι ἐκεῖνος ἀγωνιᾷ, ἄγχεται, δυσκολεύεται, προβληματίζεται, βασανίζεται καί πονᾷ.

Ὁ πόνος λιχνίζει καί τελειοποιεῖ τόν ἄνθρωπο. Ὁ πόνος ἀπό τούς ἄλλους, διά πικρῶν λόγων καί σκοτεινῶν ἔργων, συχνά εἶναι πύο σκληρός καί ἀπό τῆς ἀσθένειας καί τοῦ πένθους. Πονᾷ πολύ ὁ ἀταπεινῶτος ἄνθρωπος ὅταν τόν ὑποτιμοῦν, τόν παρεξηγοῦν, τόν μειώνουν, τόν εἰρωνεύονται, τόν κουτσομπολεύουν, κατακρίνουν καί συκοφαντοῦν. Οἱ συνεχῶς κρίνοντες καί κατακρίνοντες ἀσύστολα τούς πάντες καί τά πάντα, δίχως καμιά περίσκεψη κι αἰδῶ, καταδικάζοντάς τους ἀναπολόγητα, ἀμαρτάνουν φοβερὰ καί θέτουν μεγάλο βάρος πάνω τους. Πονοῦμε τούς ἄλλους, ἀλλά πονᾶμε κι ἐμεῖς.

Ἡ συνεχῆς ἐξουσιαστικότητα στή ζωή δημιουργεῖ ἔντονη ἐχθρότητα, ἀντιπαλότητα καί ἀντίδραση. Οἱ ἐξουσιαστές συνήθως εἶναι ἀσπλαχνοὶ ἐγωιστές, μέ ὑπερβολική ἐσωτερική ἔνδεια, πού προσπαθοῦν νά τήν καλύψουν μέ πράξεις ἰσχύος. Ὁ ἀνόητος ἄνθρωπος θέλει νά γίνει μεγάλος, κάνοντας τούς ἄλλους μικρούς. Ὁ μεγάλος χριστιανός συγγραφέας Ντοστογιέφσκυ ὀρθά λέει πῶς ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού δέν ἔχουν διαπράξει ποτέ τους ἐγκλημα καί ὅμως εἶναι χειρότεροι ἀπό ἐγκληματίες. Μερικοὶ πεθαίνουν χωρίς νά ζήσουν. Λησμονοῦν ὅτι εἶναι ἄνθρωποι, εἰκόνες Θεοῦ.

Ὁ ψυχικός πόνος εἶναι μιά κραυγή τῆς ψυχῆς γιά βοήθεια. Μᾶς καλεῖ νά ἐντείνουμε τήν πνευματική ὄραση καί ἀκοή ἐντός μας. Δέν πρέπει ἀπρόσεκτα νά προσπεράσουμε αὐτό τό κάλεσμα καί νά παραβλέψουμε τό μήνυμα. Ὅπως ἕνας πόνος τοῦ σώματος μᾶς δηλώνει ὅτι κάτι συμβαίνει στόν ὀργανισμό μας καί ὀδηγοῦμεθα στόν ἰατρό καί τίς σχετικές ἐξετάσεις, ἔτσι καλοῦμεθα ν' ἀποκρυπτογραφήσουμε τό σῆμα τοῦ ψυχικοῦ πόνου μέ τή συνδρομή μάλιστα τῆς κατάλληλης μελέτης, τῆς προσευχῆς καί τῆς βοήθειας τοῦ ἔμπειρου πνευματικοῦ.

Πολύ συχνά ὁ ἄνθρωπος ἐκτός ἀπό τά «γιατί» παραπενοεῖται πῶς εἶναι ἀβάστακτος καί ἀσήκωτος ὁ πόνος του καί πῶς δέν εἶναι ἱκανός νά τόν ἀντέξει. Ἐντούτοις αὐτός ὁ μεγάλος πόνος τελικά ἀντέχεται καί ἀνακαλύπτει καί ἀποκαλύπτει πολύ σπουδαῖα πράγματα, πού φανερόνουν τήν ποιότητα καί ἀκεραιότητα τῆς ζωῆς μας. Ἄν δηλαδή πιστεύουμε ἀληθινά – μέ μία πίστη δυνατή, ἀκράδαντη καί θερμή – ἄν ὑπομένουμε κραταιά κι ἐλπίζουμε ἐγκάρδια. Ἡ πίστη στόν Κύριο ἀνοίγει δρόμους, ἐκεῖ πού ἦταν ὄλοι κλειστοί καί ἀδιέξοδοι. Τότε αἰσθανόμεθα καλά τήν ἀτέλεια, τήν ἀνεπάρκεια, τή μικρότητα, τήν ἀδυναμία, τήν παροδικότητα τῆς ζωῆς μας. Κατανοοῦμε τότε μετά τοῦ Θεοῦ καί κορυφαίου ἀποστόλου Παύλου ὅτι ἡ δύναμή μας στήν ἀσθένεια φανερόνεται καί ὀλοκληρόνεται. Μέσα στήν ἀσθένεια ταλαντεύεται ἡ ἐπίγεια εὐδαιμονία μας, πιστεύουμε ὅτι δέν ἔχουμε μένουσα πόλη, ἀλλά τή μέλλουσα ἐπιζητοῦμε.

Ὁ πόνος μπορεῖ νά γίνει ἐφαλτήριο γιά τήν ἐκτίναξή μας ἀπό τή στεῖρα μετριότητα, τή μονότονη στασιμότητα, τό κουραστικό πνευματικό σημειωτόν, στή γνωριμία μας μέ τόν πραγματικό ἑαυτό μας. Νά γνωρί-

σουμε καλά τις δυνάμεις, τις δυνατότητες, τις άντοχές, τά όριά μας, τά τάλαντα πού μᾶς έδωσε ο Θεός μας. Νά δοῦμε τήν κρυμμένη άγνωστη διάστασή μας —ότι δέν ὑπάρχουμε γιά νά τρώμε καί νά κοιμόμαστε— καί νά γίνουμε περισσότερο άληθινοί άνθρωποι καί χριστιανοί.

Δέν εἶναι εύκολο θέμα πράγματι γιά εξέτάσεις ο πόνοσ. Δέν έξορκίζεται μέ πρόχειρες συνταγές εύκολης ὑπομονής, αλλά μέ οὔσιαστική, ζωντανή καί θερμή σχέση μέ τόν Λυτρωτή, Σωτήρα, Σταυροανασηθέντα Χριστό καί τις δυνατές πρεσβεῖες τῶν μεγάλων άγωνιστῶν τοῦ πόνου: μεγαλομαρτύρων, ιερομαρτύρων, όσιομαρτύρων, παρθενομαρτύρων, νεομαρτύρων, δικαίων, όσίων, όμολογητῶν. Ἰδιαίτερα μέ τις σωστικές πρεσβεῖες τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς στοργικῆς μητέρας πάντων τῶν θλιβομένων, τῆς έλπίδος τῶν άπηλπισμένων, τῆς χαρᾶς τῶν χριστιανῶν, πού τόσο πολύ τήν άκούει ο Υἱός της, ο Κύριος ήμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἡ κάθε περίπτωση πόνου εἶναι προσωπική, ιδιαίτερη, σημαντική γιά τόν ἴδιο τόν άνθρωπο, πρωτόγνωρη ἴσως, άσύγκριτη μέ όποιο άλλο μικρότερο ή μεγαλύτερο πόνο. Εἶναι ο καθαρά δικός μου σταυρός, τό δικό μου φορτίο, ο δυνατός πειρασμός, ή ισχυρή δοκιμασία, όπου κρίνομαι, εξέτάζομαι καί προβιβάζομαι ή μή. Ἡ καλύτερη παρηγορία πάντως τῶν πικρῶν αὐτῶν ὥρων εἶναι ή διά τῆς ταπεινῆς καί θερμῆς προσευχῆς επικοινωνία μέ τόν πολυεύσπλαχνο, έπουράνιο πατέρα, πού ὑπάρχει γιά ν' άκούει καί νά προστρέχει στους πόνους τῶν πάντοτε άγαπητῶν παιδιῶν του.

Ὅμως, παρ' όλα αὐτά, νομίζω πώς άκόμη δέν έχω άπαντήσει καίρια στό ποιο άκριβῶς εἶναι τό βαθύ

νόημα τοῦ πόνου στή ζωή μας. Ταπεινά φρονῶ πώς τήν καλύτερη άπάντηση συνάντησα σ' ένα μεγάλο βυζαντινό θεολόγο, σ' ένα σπουδαίο άσκητή καί μάρτυρα καί μεγάλο άγιο τῆς Ἐκκλησίας μας, Μάξιμο τόν Ὁμολογητή, πού οί άνόσιοι εἰκονομάχοι τοῦ έκοψαν τή γλῶσσα καί τό χέρι, γιά νά μή μιλά καί γράφει. Λέγει περιεκτικά καί χαρακτηριστικά ο άγιος: Ἡ παράλογη ήδονή εἶχε ὡς φυσικό άποτέλεσμα τήν ὀδύνη, τόν πόνο. Γιά ν' άπαλλαγοῦμε άπό αὐτή τήν ὀδύνη χρειάζεται μία νέα ὀδύνη, γιά νά φθάσουμε στήν ὄντως ήδονή! Παράλογη ήδονή, άδελφοί μου, εἶναι κάθε μορφή μικρῆς ή μεγάλης άμαρτίας. Ἡ άμαρτία τελικά εἶναι ένας παραλογισμός. Ὁ άγιος Μάξιμος επίσσης λέγει πώς αίτία τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων ήταν ή γεύση τῆς ήδονῆς, πού τούς μετέδωσε ὀδύνη. Ὁ πνευματικός νόμος λειτουργεῖ πάντοτε άψογα. Ἡ παράνομη, παράλογη, έγωϊστική ήδονή καταλήγει σέ ὀδύνη. Ἡ γλυκύτητα δίνει πικρότητα, σάν τά χαρούπια, τήν τροφή τῶν χοίρων, τήν τροφή τοῦ άσώτου τῆς γνωστῆς εύαγγελικῆς παραβολῆς.

Πῶς θά έλευθερωθεῖ ο άνθρωπος άπό τήν ὀδύνη, τήν πικρότητα, πού τόν κουράζει καί ταλαιπωρεῖ; Χρειάζεται νά κοπιάσει, νά πονέσει, ν' άγωνισθεῖ, γιά νά ξεπεράσει τόν πόνο καί νά άπελευθερωθεῖ άπό τήν ὀδύνη, πού τοῦ πρόσφερε ή γεύση τῆς παράλογης ήδονῆς. Πῶς θά γίνει ὁμως αὐτό; Εἶναι εύκολο; Θά έχει αίσια άποτελέσματα; Ἀξίζει ν' άγωνίζεται καί κοπιάζει κανείς; Θά πραγματοποιηθεῖ διά τοῦ ὑπομονετικοῦ, επίμονου, επιμελοῦς, δοκιμασμένου καλά καί παραδεδομένου, γνήσιου άσκητικοῦ άγῶνος τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ ὑπάρχουσα ὀδύνη τῆς άμαρτίας θ' αναχωρήσει μόνο διά μιᾶς νέας ὀδύνης, βίας καί άσκήσεως. Ὅταν ὁμως ο άνθρωπος γιά διαφόρους λόγους δέν

ἀγαπᾶ, δέν προσλαμβάνει καί δέν ἐνστερνίζεται τό ἀπαραίτητο, ἀσκητικό, μαρτυρικό φρόνημα τῆς ἀγίας μητέρας μας Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, τότε ὁ Πανάγαθος Θεός, πού θέλει ὅλους νά μᾶς σώσει καί νά ἔλθουμε σ' ἐπίγνωση τῆς ἀληθείας, δέν μᾶς ἐγκαταλείπει, δέν μᾶς ξεσυνερίζεται, ἀλλά μᾶς ἐπισκέπτεται δι' ἑνός ἄλλου τρόπου γιά νά μᾶς βοηθήσει.

Ποιός εἶναι αὐτός ὁ ἄλλος τρόπος; Οἱ διάφοροι πειρασμοί, οἱ πολλές δοκιμασίες, οἱ καθημερινές θλίψεις, οἱ ἔκτακτες ἀσθένειες, σωματικές ἢ ψυχικές. Ὅλα αὐτά παραχωροῦνται, ἐπιτρέπονται ἀπό τόν Θεό γιά τήν ἀνάνηψη, μετάνοια καί σωτηρία μας. Μέ αὐτές τίς προϋποθέσεις καί αὐτή τήν προοπτική, ἀντιλαμβάνεσθε ἀγαπητοί μου, τό βαθύ θέμα τοῦ πόνου καί τοῦ νοήματός του στή ζωή μας. Δέν πρόκειται ἀσφαλῶς γιά ἀτυχία, γιά κακή ὥρα, γιά δυστυχία καί τραγωδία, ὅπως λέγεται, ἀλλά γιά ἐπίσκεψη Θεοῦ, εὐλογία, τρόπο καί ὁδὸ πρὸς ἀγιασμό, σωτηρία καί λύτρωση.

Ἡ ὑπομονή λοιπόν στόν πόνο καί ἡ προσευχητική καρτερία φέρει τήν ἐπίσκεψη τῆς θείας Χάριτος. Ὁ ἔτσι καλοδεχούμενος πόνος καθαρίζει τήν ψυχή. Ἀποδεικνύουμε τήν ἀγάπη μας στόν Χριστό, μέ τήν ἀγόγγυστη ὑπομονή στόν πόνο. Ὁ πόνος εἶναι ἕνας σταυρός, πάνω στόν ὁποῖο σταυρώνουμε τά πάθη μας. Μέσα ἀπό αὐτή τήν ἐκούσια σταύρωση θ' ἀναστηθεῖ ὁ ἀναγεννημένος ἑαυτός μας.

Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητής τονίζει πὸς ἡ ὑπομονή στους πόνους τῶν θλίψεων δίνει ἀληθινὴ γνώση καί μεγάλη ὠφέλεια. Ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος συνεχίζοντας λέγει πὸς αὐτή ἡ ὑπομονή στους πειρασμούς θά στεφθεῖ ἀπό χαρά, στήν ὁποία προκαταβολικά πρέπει νά ἐλπίζουμε κατὰ τήν ἀδιάφευκτη ἐντολή τοῦ Κυρίου.

Ὁ πόνος, ἀδελφοί μου, ταπεινώνει τόν ἄνθρωπο. Μέσα ἀπό τήν ἀδυναμία του μπορεῖ ν' ἀναζητήσει τή δύναμη στόν Θεό καί νά τήν ἔχει. Ἄν θελήσει νά τά βγάλει πέρα μόνος του θά ταλαιπωρηθεῖ ἄρκετά καί θά πονέσει σίγουρα πιο πολύ. Εἶναι μία εὐκαιρία, νά υποχωρήσει ὁ ἄτομισμός, ἡ αὐτάρκεια, ἡ ἐπικίνδυνη τάση γιά αὐτοθέωση, πού ἀποτελεῖ πονηρὴ ψευδαίσθηση αὐτοδυναμίας καί αὐτοδικαιώσεως, κι ἔτσι νά ὀδηγηθεῖ στή σωτήρια μετάνοια, ἀποφασιστικά καί ἀμετάκλητα, γενναῖα καί σταθερά, δίχως διλήμματα, ὀπισθοχωρήσεις καί δαιμονοκίνητες ἀναβολές.

Ὁ πιστός παραδίδεται ὀλοκληρωτικά στό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Λέγει κι ἐννοεῖ τό «γεννηθῆτω τό θέλημά Σου» τῆς Κυριακῆς προσευχῆς. Ἡ πίστη στόν Θεό ἀποτελεῖ ἕνα διάφορο πόνο. Καλεῖται ὁ πιστός ν' ἀπαγκιστρωθεῖ ἀπό τό «ἴδιον θέλημα», τό κοσμικό περιβάλλον, πρόσωπα καί πράγματα ἀντίθεα, ἰδέες καί μέριμνες παγιδευτικές. Ὁ πιστός προσκαλεῖται νά μεταποιήσει τά πάθη σέ ἀρετές καί νά μεταμορφώσει τή ζωή του.

Ἕνας ζωντανός καί δυνατός ὀργανισμός, ὅταν νοσεῖ κάνει ὑψηλό πυρετό. Μὴ φοβόμαστε τόν πυρετό. Εἶναι ἕνα σῆμα. Κάτι δηλώνει. Ἄς μὴ σπεύσουμε νά πάρουμε ἀντιπυρετικά. Ἄς ἀναζητήσουμε ὡς καλοὶ ἰατροὶ τήν αἰτία, τήν ἀφορμή, τήν προέλευση τοῦ ἐνοχλητικοῦ πυρετοῦ. Ἡ πλούσια παράδοσή μας μᾶς διδάσκει πὸς ἡ κρίση τοῦ πόνου μπορεῖ νά φέρει στήν ἐπιφάνεια τά ἀντισώματα ἐκεῖνα πού τελικά θά μᾶς σώσουν. Ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ πόνου θέλει μεγάλη προσοχή καί ὑπομονή.

Ὁ ἅγιος Διάδοχος, ἐπίσκοπος Φωτικῆς τῆς Ἡπείρου, θεοφώτιστα καί θεοχαρίτωτα ἀναφέρει στίς θεσπέσιες γραφές του ἕνα λόγο ὑπέροχα παρηγορητικό

γιά πολλούς: «Ὁ ὑπομείνας χρόνιον ἀσθένειαν ἀγογγύστωσ ὡς μάρτυς παραλειφθήσεται». Αὐτός, λέγει, πού ἔχει μία χρόνια καί ἀνίατη ἀσθένεια καί τήν ὑπομένει στό κρεβάτι τοῦ πόνου δίχως νά γογγύζει, αὐτόν θά τόν παραλάβει ὁ Κύριος κοντά Του ὡς ἓνα μεγαλομάρτυρα. Γιά νά ἔχει ὁμως κανείς, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τή μεγάλη καρτερικότητα καί ὑπομονή νά μή γογγύζει, ἀσφαλῶς καί βεβαίως θά πρέπει νά πιστεύει θερμά στόν Θεό καί νά προσεύχεται ταπεινά. Κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, τόν νέο οἰκουμενικό διδάσκαλο, ἡ προσευχή δέν εἶναι ἀπλά μία νοητική ἐνέργεια πού ἀπευθύνεται ἔκτακτα στόν Θεό, εἶναι πράξη καρδιακῆς καθάρσεως, στήν ὁποία μετέχει ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ ἀσθενής, λοιπόν, πού ὑπομένει τόν πόνο κι εὐχαριστιακά καί δοξολογικά προσεύχεται, ἐνισχύεται, παραμυθεῖται, ἀπαλλάσσεται ἀπό τήν ἐμπάθεια καί τήν ἡδυπάθεια κι αἰσθάνεται τό μέγα ἔλεος τοῦ παναγάθου Κυρίου. Στήν κατάσταση τῆς ἀπαθείας ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου δέν νεκρώνεται, ἀλλά κατά τήν πατερική διδασκαλία μεταμορφώνεται. Αὐτά ὁμως μόνο ὅταν τά ζεῖ καλά κανείς, μόνο τότε μπορεῖ ἄνετα νά τά ἐκφράσει καί νά τά περιγράψει. Εἶναι πολύ διαφορετικό νά ξέρω ὅτι ὑπάρχει κάπου πολύτιμος θησαυρός, ἀπό τό νά τόν ἔχω δικό μου, νά γνωρίζω δηλαδή τί σημαίνει νά εἶσαι ἀληθινός Ὁρθόδοξος χριστιανός.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς λέγει πῶς ὕλη τῆς θεώσεως εἶναι ἡ καθαρότητα. Ἡ ἀσθένεια, ὅπως εἶπαμε, καθαρίζει τόν ἄνθρωπο, ὅπως καί ἡ ταπεινή ἄσκησις –τό μόνο πού ἔχει νά δώσει ὁ ἄνθρωπος στόν Θεό. Μέ ὅλα τά παραπάνω πού καταλήγουμε ἀδελφοί μου; Ὅτι εἶναι καλύτερα νά εἴμαστε ἄρρωστοι; Νά μή

προσευχώμεθα ὑπέρ τῆς υἰείας μας; Ν' ἀγαποῦμε τόν πόνο; Ὅχι. Δέν ἐπιζητοῦμε νοσηρά τόν πόνο στή ζωή μας. Ὅταν ὁμως ἔλθει, πού κάποτε μέ κάποιο τρόπο σίγουρα θά ἔλθει, μή πανικοβληθοῦμε, μή τρομάξουμε, μή φύγουν ὅλα κάτω ἀπό τά πόδια μας, μήν ἀπογοητευθοῦμε, μή μελαγχολήσουμε, μή τά βάλουμε μέ τόν Θεό, μή Τόν θεωρήσουμε τιμωρό κι ἐκδικητή, μή Τόν ἀγνοήσουμε, μή Τόν λησμονήσουμε, μή δέν προσευχηθοῦμε. Ἄν φαίνεται νά καθυστερεῖ νά μᾶς ἀπαντήσει, δέν σημαίνει διόλου ὅτι δέν μᾶς παρακολουθεῖ, προσέχει καί ἀκούει. Τό σχέδιο τῆς σωτηρίας μας μπορεῖ νά φαίνεται ὅτι καθυστερεῖ, ὑφαίνεται ὁμως προσεκτικά καί μυστικά. Δέν ἐπιζητοῦμε ἀστόχαστα τόν πόνο στή ζωή μας, ἀλλά ἄν καί ὅποτε μᾶς ἐπισκεφθεῖ, ἄς ἀναζητήσουμε καρτερικά τό κρυμμένο καί βαθύ νόημα τῆς ἐπισκέψεώς Του. Μποροῦμε ν' ἀναπτύξουμε μαζί Του ἓνα σημαντικό διάλογο, πού ν' ἀποτελέσει σταθμό στή ζωή μας καί νά νοηματισθεῖ ὁλος ὁ βίος μας καί νά λάβει ἄλλη διάσταση καί νέα προοπτική. Σᾶς μιᾶ ἀδελφικά ἓνας πονεμένος.

Ἡ ἀνάστασις ἀκολουθεῖ πάντα τή σταύρωση. Ὁ θάνατος μᾶς συνοδεύει στήν αἰώνια καί πανευφρόσυνη ζωή, ὅπου «οὐκ ἔστι λύπη, πόνος καί στεναγμός ἀλλά ζωή ἀτελεύτητος». Αὐτή τήν ἄλυπη, ἄπονη καί ἀγόγγυστη παραδείσια ζωή προγεύεται, κατά τόν ὑπεροχο ἅγιο Συμεών τόν Νέο Θεολόγο, ὁ πιστός πού ἔχει παραδώσει ἐκούσια ὅλη του τή ζωή στά χέρια τοῦ Χριστοῦ, ὅπως λέμε σέ κάθε θεία λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Μέ ὅλη μου τήν καρδιά, μέ ὅλη τή δύναμη τῆς ψυχῆς μου καί μέ ὅλη τή θερμότητα τοῦ εἶναι μου εὐχομαι ταπεινά καί προσεύχομαι συνέχεια, ἀδελφοί πεφιλημένοι, ὁ πόνος τῶν ἀσθενειῶν, τῶν πειρασμῶν καί

τῶν θλίψεων, νά μή σᾶς ἀπογοητεύσει ποτέ. Ὁ πόνος νά σᾶς κάνει πιό ὑγιεῖς ψυχικά, πιό ὄριμους πνευματικά, πιό καλλιεργημένους καρδιακά. Ὁ πόνος νά συνδράμει στή νοσηματοδότηση τῆς ζωῆς σας καί στήν οὐσιαστική σχέση σας μέ τόν ζῶντα Χριστό, τούς φίλους τοῦ Χριστοῦ, τούς Ἁγίους καί τήν Παναγία, τ' ἅγια μυστήρια καί τήν ἁγία μας μητέρα Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, στήν ἀγκάλη τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ πονεμένοι ἀναπαυόμαστε.

Εὐχέσθε καί ὑπέρ ἐμοῦ.

Ἅγιον Ὄρος
Ἱερά Σκήτη Κουτλουμουσίου
Πάσχα 2008

ἐλάχιστος μοναχός
Μουσιῆς Ἁγιορείτης

Ὅσοι ἔχετε ὠφεληθεῖ ψυχικά καί ἐνδιαφέρεσθε γιά τή διάθεση τοῦ φυλλαδίου αὐτοῦ σέ πονεμένους συνανθρώπους μας, ἀπευθυνθεῖτε στό τηλέφωνο 2310 212659.

Προσφέρεται δωρεάν ἀπό τίς ἐκδόσεις μας.